

Nekaj utrinkov iz sadjarske ekskurzije po Avstrijski Štajerski, Slovaški in Češki

Strokovno sadjarsko društvo Slovenije je konec maja 2018 organiziralo tridnevno strokovno ekskurzijo na Avstrijskem Štajerskem, Slovaškem in Češkem. S pomočjo poslovnih stikov, ki jih imata člana društva gospa Gordana Veber in gospod Branko Auer smo si v teh deželah ogledali mnogo zanimivega in koristnega.

Prvi dan smo si v bližini Gradca, v okolici mesta Gleisdorf na Avstrijskem Štajerskem, ogledali različne družinske kmetije oziroma posestva, ki se ukvarjajo s pridelavo različnih sadnih vrst, v enem primeru tudi s predelavo.

- Obisk družinske kmetije Koegerlshoff Krispel, ki ima 15 ha sadovnjakov jablan. Je izrazito predelovalna kmetija z moderno polnilnico, kjer večino svojega pridelka predelajo. Njihov glavni izdelek je »cider« (jabolčnik ali jabolčno vino, pripravljeno po klasičnem postopku, ki mu dodajo jabolčni sok in CO₂). V prihodnje nameravajo saditi le odporne sorte ('Evelina', 'Bonita'). 'Bonita' je klubska sorta in je ugodna za predelavo, ker ima precej kisline.
- Ogled nasada marelic sorte 'Kioto', ki je visoko cepljen na podlagi 'St. Julien', s čimer se nadejajo manjšega odmiranja dreves. Sicer se srečujejo s precejšnjim odmiranjem dreves. Na tem območju je 700 – 900 mm padavin letno. Sorta 'Kioto' je pozna, samooplodna sorta, ki tudi pozno cveti. Pridelujejo še sorto 'Orange red'.
- Ogled nasadov ameriških borovnic, kjer poteka pridelava v loncih. Poleg sadovnjakov z ekološko pridelavo jabolk, ima ta pridelovalec tudi 13 ha ameriških borovnic, ki jih še namerava širiti. Vse površine z ameriški borovnicami so pokrite s protitočno mrežo, s folijo proti dežju in imajo kapljično namakanje. Lonci oziroma kontejnerji, v katerih pridelujejo ameriške borovnice so iz črnega materiala, ki je UV stabiliziran, volumna 30 litrov, spodaj so brez dna. Substrat je iz bele šote in sekancev iglavcev, pH 4 – 5,5. V loncih poteka pridelava približno 9 let. Prideluje poznejše sorte ('Chandler', 'Liberty', 'Elliot', 'Aurora'). Poslovni kolega, s katerim imata skupaj to podjetje pa prideluje zgodnejše sorte.
- Ogled nasada češenj, kjer ima pridelovalec poleg nasadov češenj (10 ha), tudi jablane (13 ha). Sicer se srečuje s precejšnjimi težavami pri pridelavi češenj. Prideluje sorte 'Kordia', 'Regina', 'Satin',... Nasad, ki smo ga videli je na podlagi rašeljika, opaženo je bilo precejšnje pokanje debel.
- Ogled družinske kmetije, ki se ukvarja samo z ekološko pridelavo jabolk. Imajo 15 ha sadovnjakov. Že pred 20 leti so začeli z ekološko pridelavo. Pridelujejo sorto 'Topaz' in druge 'standardne' sorte ('Gala', 'Breaburn', 'Zlati delišes',...). Vsi nasadi imajo protitočno mrežo, nad krošnjami je oroševalni sistem, ki ga uporabljajo tudi za potrebe škropljenja. Uporabljajo dovoljena sredstva (baker, žveplo, žveplena – apnena brozga, metoda konfuzije proti jabolčnemu zavijaču,...). Gospodar je povedal precej svojih izkušenj v ekološki pridelavi in omenil, da po vzpostavitvi ravnovesja, sčasoma ni takih problemov v pridelavi.

Posestvom, ki smo si jih ogledali in so velikosti od 10 do 30 ha je skupno, da se ukvarjajo z ekološkim načinom pridelave jabolk (odporne, kakor tudi standardne sorte), s predelavo v

jabolčni sok ali jabolčno vino, s pridelavo ameriških borovnic, s pridelavo marelic in češenj. Za češnje in marelice pravijo, da so kljub težavam v pridelavi donosnejše od jablan v konvencionalni/ integrirani pridelavi. Tako za marelico, kot za češnjo priporočajo rez poleti, ko je toplo, da se površine po rezi čim prej osušijo.

Drugi dan smo v kraju Dunajska Lužna na Slovaškem v bližini Bratislave obiskali družbo *Boni Fructi*, ki se ukvarja z odkupom, sortiranjem, hlajenjem in prodajo sadja. Imajo torej hladilnico ter celotno logistiko, od odkupa sadja od svojih pridelovalcev kooperantov ter drugih na prostem trgu, pa do prodaje. Glavnino predstavljajo jabolka in hruške. Poleg navedenega imajo tudi svoje lastne nasade in sicer 100 ha jablan, med drugimi tudi 10 ha češenj. Pri pridelavi češenj imajo dobre izkušnje. Vsi novejši nasadi češenj so posajeni na podlagi 'Gisela 5'.

V popoldanskem času smo si ogledali še nasade podjetja *Dunaj Fruit*, ki ima 40 ha površin, tako pečkatih kot koščičastih sadnih vrst, v uravnoteženem deležu.

Zadnji dan smo si v okolici kraja Znojmo v Južni Moravski na Češkem ogledali sadjarsko posestvo *Pomona* Tešetice. Imajo 130 ha sadovnjakov različnih sadnih vrst, od tega največ zavzema jablana (40 ha). Breskove nasade zmanjšujejo. Tudi tu so povedali, da se srečujejo s težavami pri pridelavi marelice zaradi predčasnega odmiranja dreves. Opažajo namreč, da so se težave z odmiranjem začele povečevati z intenziviranjem pridelave (gosto sajenje, vreteno, nove sorte po izvoru iz drugih držav...), saj je bilo v starejših, bolj ekstenzivnih nasadih manj težav. Sicer je na tem območju malo padavin, okrog 400 mm letno.

Zadnja postaja strokovnih ogledov na Češkem je bila drevesnica podjetja *Okoplant International*, ki je v polovični lasti francoske drevesnice *Dalival*, v polovični lasti pa avstrijske *Schreiber*. Letno pridelajo okrog 250.000 sadik pečkarjev in koščičarjev. Podlage kupujejo v Italiji. Z vidika pridobivanja sort imajo dostop do vseh zavarovanih in klubskih sort.

Vtisi s sadjarske ekskurzije so pozitivni, saj je bilo ob obsežnem in zanimivem strokovnem delu ter nekaterih turističnih ogledih, vključno z degustacijo izbranih vin pri družinskem podjetju *Domaine Eisgrub*, počutje res prijetno☺.